

Дарко З. Симовић

Криминалистичко-полицејски универзитет, Београд

darko.simovic@kpu.edu.rs

ПРИКАЗ МОНОГРАФИЈЕ
„УСТАВНИ ЛАВИРИНТ – АПОРИЈЕ УСТАВНОГ
СИСТЕМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ”,
АУТОРА ПРОФ. ДР ГОРАНА МАРКОВИЋА

У монографској студији под називом „Уставни лавиринт – апорије уставног система Босне и Херцеговине”, на 573 странице текста у издању Службеног гласника, аутор Горан Марковић пружа свеобухватну анализу уставног система Босне и Херцеговине. Без обзира на то што постоји и развија се већ више од четврт века, чини се да је уставни систем дејтонске Босне и Херцеговине тек са рукописом Горана Марковића добио адекватну и потпуну монографску студију. С једне стране, његова изузетно комплексна природа представљала је готово несавладиву препреку за иначе мали број оних су претендовали да на свеобухватан начин анализирају и представе уставни систем Босне и Херцеговине. С друге, имајући у виду да је његова структура последица грађанског рата, литератури посвећеној уставном систему Босне и Херцеговине недостајала је научна објективност, будући да је сваки аутор, сагласно својој националној припадности или политичком опредељењу, имао ограничен и сужен видокруг изучавања уставног права, прожимајући га низом, мање или више, острашћених вредносних судова. Такве недостатке нема рукопис Горана Марковића, будући да се он и овим делом потврђује као зрео конституционалиста, који је о уставном систему Босне и Херцеговине писао, у свом досадашњем маниру, крајње објективно и скрупулозно.

Како је већ наговештено у првим редовима овог приказа, Горан Марковић је у својој монографској студији приказао целину уставног система Босне и Херцеговине, обухватајући уставну материју на свим нивоима власти. Наиме, аутор пружа комплетну слику вертикалне структуре власти која обухвата централни, савезни ниво Босне и Херцеговине, ниво ентитета, кантона, Брчко Дистрикта и локалне самоуправе. Према томе, већ на основу тог обележја, може се закључити да је реч о подухвату вредном пажње, који

је несумњиво настајао током вишегодишњег истрајног, темељног и продубље-
ног промишљања о свим аспектима уставног система Босне и Херцеговине.

Горан Марковић је материју уставног система Босне и Херцеговине представио у оквиру дванаест логично структурираних целина. Прва глава посвећена је изворима уставног права Босне и Херцеговине, а начин на који је та тема обрађена разоткрива методолошки приступ аутора кога се доследно придржавао у целом тексту. Наиме, текст је растерећен свих историјских елемената који по правилу више замагљују, него што разјашњавају особености уставног система Босне и Херцеговине. Различите историјске „истине” доприносе деформисању научне анализе, па су досадашњи текстови о уставном праву Босне и Херцеговине углавном идеолошки и национално обојени. У том смислу, Горан Марковић је избегао такве замке и определио се да, без пребирања по спорним историјским догађајима, понуди своје виђење позитивног уставног права Босне и Херцеговине, за које је јасно да није национално етикетирано нити политички опредељено. Дакле, аутор је настојао да пружи превасходно позитивноправну анализу уставног система Босне и Херцеговине, при чему се одмах могло запазити да он не посматра искључиво писано слово устава, већ прати развој и функционисање свих институција у пракси. Тај образац с почетка ове монографске студије, карактеристичан је и за остали део текста. Друга глава посвећена је уставима Босне и Херцеговине и ентитета, док су у трећој глави обрађени основни принципи уставног уређења. Потом је уследила анализа људских права, при чему је аутор, у оквиру исте главе, указао на особености институције омбудсмана у Босни и Херцеговини. Пета, шеста и седма глава посвећене су организацији власти у Босни и Херцеговини, Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине. Следи глава посвећена уставном судству које се анализира на централном и ентитетском нивоу. Посебна, девета глава посвећена је изборном систему Босне и Херцеговине, при чему је као посебна тематска целина издвојен само изборни закон Републике Српске. У десетој глави аутор пружа своје виђење правне природе државног уређења Босне и Херцеговине и ентитета. Особености правног положаја дистрикта Брчко приказани су у оквиру једанаесте главе, док је теми локалне самоуправе посвећена последња, дванаеста глава.

Приметно је да, за разлику од претежнијег дела босанскохерцеговачке уставноправне литературе, која се по правилу фокусира искључиво на један сегмент уставног система, Горан Марковић подједнаку пажњу посвећује савезном и ентитетским уставним системима. На тај начин, плурални и изузетно комплексни уставни систем, метафорично назван лавиринтом, демистификован је и учињен разумљивим чак и за читаоца који не располаже продубљенијим знањима о уставном праву Босне и Херцеговине. Аутор је обухватио све делове уставне материје и то на начин да прво приказује правне

норме, а потом их, не остајући на нивоу дескрипције, педантно и критички анализира. О сваком питању изнета су различита теоријска гледишта, при чему аутор јасно и смело износи своје ставове без обзира на то колико они одударали од неких општеприхваћених места и стереотипа у уставноправној књижевности Босне и Херцеговине. На тај начин, ова монографска студија је изузетно инспиративна, будући да је о сваком елементу уставне материје приказан читав спектар различитих, при томе, добро пробраних, релевантних гледишта. Отуда, верујемо да ова монографска студија има потенцијал да допринесе распламсавању научне полемике, која ће неминовно водити и бољем разумевању уставног права Босне и Херцеговине. Имајући у виду да је Горан Марковић, руководећи се једино мерилом релевантности, све време указивао на различите теоријске погледе, ова студија уједно је и одличан оријентир за даља истраживања о овој теми.

Премда је доминантан позитивноправни приступ анализе, комплексност и оригиналност уставног система Босне и Херцеговине наметала је примену упоредног метода, али и метода који нису уобичајени за правне науке, као што је политиколошки метод. Аутор је с пуним правом сматрао да је мултиметодолошки приступ нужан, поготово у науци уставног права. При томе, аутор је нашао праву меру при обухватању материје коју анализира, будући да није упао у замку претерано детаљистичког излагања, које би за читаоца било несумњиво заморно. Аутор негује леп стил писања, изражава се једноставним и питким језиком, тако да је читање ове студије право задовољство. Отуда, она неће бити корисна и занимљива само онима који имају непосредно интересовање за уставно право, већ и свима онима који се, премда нису део научне и стручне јавности, руководе знатижељом и настојањем да спознају начин правног организовања и функционисања Босне и Херцеговине.

Имајући у виду да су целовите и свеобухватне студије из области босанскохерцеговачког уставног права реткост, усуђујемо се да предвидимо да ће монографска студија „Уставни лавиринт – апорије уставног система Босне и Херцеговине”, аутора проф. др Горана Марковића бити незаобилазно штиво за све оне који се убудуће буду бавили уставним правом те државе. Мада нас је већ насловом своје публикације упозорио на то да је потпуно разумевање уставног права Босне и Херцеговине изазован и тешко достижан циљ, својим педантним аналитичким и списатељским даром Горан Марковић успео је да нас проведе кроз тај лавиринт, тако да убудуће можемо и сами, унеколико једноставније, да се сналазимо приликом кретања кроз његове ходнике. Садржинска комплексност ове монографске студије, као и оригинални закључци који се провлаче кроз читаво штиво, несумњиво промовишу Горана Марковића у прво перо међу конституционалистима Босне и Херцеговине.

Датум пријема рада: 15.05.2021.

Датум прихватања рада: 15.06.2021.